

9. Малий І.Й. Теорія розподілу сучасного продукту : монографія. – К. : КНЕУ, 2000. 246 с.
10. Мандибура В.О. Аналіз економічних та правових методів регулювання мінімальної заробітної плати / В.О. Мандибура, В.О. Тимофєєв. – К. : Парламент вид-во, 1997. – 422 с.
11. Поченцова Т. Инвестиции в человеческий фактор // Эксперт. – 2007. – № 4. – С. 28-33.
12. Яковлєв Р.А. Оплата труда на предприятии. – М. : Центр экономики и маркетинга, 1999. – 364 с.

УДК 339.15.054.22:338.5

Доц. І.А. Маринич, канд. екон. наук;
магістрант І.Р. Золотухіна – Львівська КА

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Окреслено розуміння прибутковості, викладено проблеми оцінювання і аналізу прибутковості діяльності торговельного підприємства, висвітлено низку чинників, які впливають на рівень рентабельності, проведено порівняння у процесі аналізу.

*Assoc. prof. I.R. Zolotuhina; undergraduate I.A. Marynych –
L'viv commercial academy*

Problems of evaluation of profitability of activity of point-of-sale enterprise

In the article outlined understanding, the problems of evaluation and analysis of profitability of activity of point-of-sale enterprise are reflected, the row of factors is reflected that influence on the level of profitability, comparison is conducted in the process of analysis.

За умов ринку торгівля всі свої можливості спрямовує на отримання максимальних прибутків. Прибуток є узагальнюючим показником, в якому відображаються результати всієї господарської діяльності підприємств і організацій. Торговельний прибуток створюється в галузях матеріального виробництва і частково в торгівлі як частина вартості додаткового продукту. Він може вимірюватися в абсолютній сумі і у процентах до товарообігу (рентабельності). Дохід від реалізації утворюється за рахунок суми торговельних надбавок, які встановлюють у відсотках до оптової ціни щодо кожної групи товарів. Для визначення торговельної надбавки використовують таку формулу:

$$\sum_{\text{тн}} = T \cdot \text{ТН} \% / 100 + \text{ТН},$$

де: ТН – торговельна надбавка; Т – загальний обсяг товарообігу.

Проте на практиці часто допускається помилка при визначенні суми торговельної надбавки ($\sum_{\text{тн}} = T \cdot \text{ТН} \% / 100$), що призводить до збільшення планових доходів і зменшення фактичної суми.

Робота торговельних підприємств за умов ринку, коли реалізація товарів проводиться за вільними цінами, передбачає оптимальне встановлення торговельної надбавки (в оті постачальницько-збутові надбавки), яка має повністю відшкодовувати витрати обігу і забезпечувати певний рівень рентабельності підприємства. Водночас вільне встановлення торговельних надбавок не має знижувати роботу колективів з економії витрат обігу, бо врешті-

решт це може відбитися на зростанні цін і зменшенні обсягу товарообігу, а отже, й на кінцевому результаті – прибутку. За нових умов господарювання працівники торгівлі самі мають шукати покупців і вивчати їх попит. І в цьому питанні продавці повинні нормально конкурувати. Там, де кращі за якістю товари, де вищий рівень обслуговування, і де нижчі ціни, там буде більше покупців і як висновок – більше прибутку [2, с. 469].

У ринковій економіці під рентабельністю підприємства мають на увазі його здатність до прирощення вкладеного капіталу. Активи підприємства фінансуються звичайно за рахунок власного і позиченого капіталу. Тому сума прибутку, що співвідноситься до всієї суми активів, повинна містити прирощення не лише власного, але й позиченого капіталу.

Сьогодні в Україні проводиться багато досліджень, що стосуються аналізу прибутку та рентабельності, а також напрями їх збільшення. Ці питання висвітлюють у своїх працях ряд вітчизняних вчених: І. Богатирьов, І. Бланк, В. Іващенко. Серед закордонних авторів необхідно відзначити праці А. Томпсона, М. Фрідмана, Д. Соломона та ін.

Аналіз прибутків і рентабельності в торгівлі має вивчити рівень виконання плану з фінансових показників і встановити їх динаміку, виявити і кількісно виміряти чинники, які впливають на рівень рентабельності і їх динаміку, знайти резерви підвищення рентабельності підприємства. Його проведення має відбуватися в певній послідовності. Спочатку підготовляються всі бухгалтерські і статистичні звіти, первинні документи, акти ревізій, оперативна інформація, перевіряється її достовірність і порівняльність. Далі проводяться розрахунки зі встановлення суми і рівня балансового прибутку, виконання плану прибутку, динаміки рівня рентабельності і впливу на суму прибутку окремих чинників. Завершується аналіз розробленням заходів щодо рентабельності підприємства, багато з яких будуть передбачені у плані прибутку і рентабельності на наступний період (рік).

На обсяг прибутку впливають також наднормативні товарні залишки (збільшують витрати по відсотках за кредит, витрати по збереженню товарів), швидкість обігу товарів (робота з постачальниками товарів), чітке виконання узгоджених договорів на поставку товарів та повернення тари (своєчасний розрахунок за одержані товари від постачальників, а постачальників – за тару, одержану від покупців), роздрібних підприємств, скорочення дебіторської заборгованості (скорочення позареалізаційних витрат). І все це за умов конкурентної боротьби вирішується з чималими витратами праці. Щоправда, без неї неможливо досягти високої рентабельності торговельних підприємств [1, с. 167].

Аналіз прибутку і рентабельності проводиться разом з іншими показниками господарсько-фінансової діяльності. Основним методом аналізу прибутку є порівняння. У процесі аналізу прибутку і рентабельності проводяться порівняння за такими напрямками:

- порівнюються обсяги прибутку і рівні рентабельності по одній і тій самій організації за різні періоди часу (аналіз динамічного ряду) або фактичні показники порівнюються з плановими. Розраховуються абсолютні відхилення, темпи зростання і приросту, коефіцієнти пришвидшення або уповільнення тощо;

- порівнюються прибуток і рентабельність окремих торговельних підрозділів, що входять до одного об'єднання (наприклад, для окремих споживчих товариств у межах райспоживспілки). Розраховуються абсолютні відхилення показників кожного конкретного підрозділу від середніх щодо об'єднання і питомої ваги прибутку кожного підрозділу у формуванні загальної суми прибутку. При цьому може проводитися аналіз чинників для вивчення впливу на загальну суму прибутку загалом щодо об'єднання конкретних рівнів рентабельності, що склалися в кожному підрозділі, розподілу роздрібного товарообігу між підрозділами.

Аналіз прибутку передбачає і розрахунок усієї системи показників рентабельності, і оцінку їх у динаміці [3, с. 348]. У ході аналізу фінансових результатів фірми аналізують звичайно і її фінансовий стан. Для цього розраховується й оцінюється ряд показників, а саме:

- а) питома вага загальної суми власних засобів у підсумку реальної величини балансу підприємства (коефіцієнт автономії);
- б) фінансова сталість підприємства, що характеризується його можливістю своєчасно поповнювати товарні запаси, вести розрахунки і платежі за рахунок власних джерел. Для виявлення фінансової сталості визначають коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів як відношення суми зобов'язань, пов'язаних із залученням позикового капіталу, до суми власних коштів підприємства. Цей коефіцієнт показує, скільки позичених коштів припадає на 1 гривню вкладених у активи власних коштів. Якщо розрахункове значення цього коефіцієнта більше за одиницю, то автономність і сталість підприємства досягає критичного значення;
- в) коефіцієнт маневреності власних коштів, що характеризує ступінь мобільності їх використання.

У розвинених країнах фірми завжди ставлять завдання максимізувати прибуток. На вирішення цієї задачі спрямовуються всі зусилля, починаючи від виробництва і закінчуючи реалізацією товарів та наданням послуг.

Рівень рентабельності в торгівлі залежить від багатьох чинників, основними з яких є: величина торговельних надбавок, тарифів за оплату послуг, що надаються торгівлі іншими галузями господарства (транспорт, зв'яз, комунальним господарством тощо), об'єм товарообігу, джерела надходження товарів, рівень продуктивності праці торговельних працівників, зміна роздрібних цін, рівень витрат обігу, ефективність використання основних і обігових фондів, позареалізаційні доходи і витрати, режим економного господарювання і т. ін. Усі ці чинники впливають із принципів господарського розрахунку, який тепер упроваджується в кожному торговельному підприємстві (магазині). Господарський розрахунок передбачає широке розгортання ініціативи працівників підприємств, упровадження у практику невикористаних резервів, підвищення ефективності господарювання і поліпшення торговельного обслуговування [2, с. 435].

Література

1. **Економіка підприємства** : навчальний посібник [для студентів ВНЗ]. – К. : ТМЦ "Укоопосвіта", 2000. – 272 с.
2. **Мазаракі А.А.** Економіка торговельного підприємства : підручник [для вузів] / Під ред. проф. Н.М. Ушакової. – К. : Вид-во "Хрещатик", 1999. – 800 с.

3. Економіка споживчої кооперації : підручник / В.С. Марцин, І.Т. Петрук, М.В. Пана-сюк / За ред. В.С. Марцина. – К. : Вид-во "Либідь", 1996. – 400 с.

УДК 336.012:23 *Асист. М.В. Матвієць – Дніпропетровський національний ун-ет ім. Олеса Гончара*

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА У КОНТЕКСТІ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ

Визначено теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства. Визначено диверсифікацію як інструмент управління грошовими потоками підприємств. Здійснено диверсифікацію грошових потоків підприємства. Обґрунтовано наслідки диверсифікації грошових потоків підприємства в контексті його фінансової політики.

Ключові слова: грошовий потік, диверсифікація, підприємство, діяльність, фінансова політика.

*Assist. M.V. Matviets – Dnepropetrovsk national university
named after Oles Gonchar*

Diversification of money streams of enterprise in context of his financial policy

Theoretical principles of management by the money streams of enterprise are certain. Diversification as instrument of management by the money streams of enterprises is certain. Diversification of money streams of enterprise is conducted. The consequences of conducting of diversification of money streams of enterprise are grounded in the context of his financial policy.

Вступ. Функціонування суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції на ринку і необхідність забезпечення належного фінансового стану потребують налагодження системи фінансового управління основними напрямками та аспектами діяльності підприємства. Цьому сприяє розроблення обґрунтованої фінансової політики підприємства, яка базується на плануванні, ресурсному збалансуванні, всебічному аналізі й контролі за її реалізацією.

Метою цього дослідження є визначення диверсифікації грошових потоків підприємства та оцінка наслідків її здійснення на діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх наукових досліджень. Питанням, пов'язаним з управлінням грошовими потоками підприємств приділяло увагу багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: І.А. Бланк, М.Д. Білик, Д.В. Ванькович, Ю.М. Воробйов, А.О. Єпіфанов, Т. Керанчук, М.І. Крупка, О.І. Скаско, С.І. Кручок, О.В. Мицак, О.В. Павловський, А.І. Панченко, І.Й. Пліскус, М.С. Свешникова, А.Д. Шеремет та ін. [1-15].

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова політика – це система управління основними напрямками фінансової діяльності підприємства, що забезпечує виконання завдань фінансової стратегії. До них належить управління капіталом, прибутком, активами, ризиками тощо. Результатом формування і реалізації фінансової політики підприємства має бути